Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (peti senat)

z dne 14. maja 2020*

„Predhodno odločanje – Delavci migranti – Socialna varnost – Uredba (EGS) št. 1408/71 – Zakonodaja, ki se uporablja – Člen 14, točki 1(a) in 2(b) – Uredba (ES) št. 883/2004 – Člen 12(1) – Člen 13(1)(a) – Napoteni delavci – Delavci, ki delo opravljajo v dveh ali več državah članicah – Uredba (EGS) št. 574/72 – Člen 11(1)(a) – Člen 12a, točki 2(a) in 4(a) – Uredba (ES) št. 987/2009 – Člen 19(2) – Potrdili E 101 in A 1 – Zavezujoč učinek – Obseg – Socialna varnost – Delovno pravo“

V zadevi C-17/19,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Cour de cassation (kasacijsko sodišče, Francija) z odločbo z dne 8. januarja 2019, ki je prispela na Sodišče 10. januarja 2019, v kazenskem postopku proti

Bouygues travaux publics,

Elco construct Bucarest,

Welbond armatures,

SODIŠČE (peti senat),

v sestavi E. Regan (poročevalec), predsednik senata, I. Jarukaitis, E. Juhász, M. Ilešič in C. Lycourgos, sodniki,

generalni pravobranilec: P. Pikamäe,

sodna tajnica: V. Giacobbo, administratorka,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 23. januarja 2020,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

– za Bouygues travaux publics P. Spinosi in V. Steinberg, avocats,

– za Elco construct Bucarest M. Bodin in U. Candas, avocats,

– za Welbond armatures J.-J. Gatineau, avocat,

– za francosko vlado najprej E. de Moustier, A. Daly, R. Coesme, A. Ferrand in D. Colas, nato E. de Moustier, A. Daly, R. Coesme in A. Ferrand, agenti,

– za češko vlado M. Smolek, J. Pavliš, J. Vláčil in L. Dvořáková, agenti,

* Jezik postopka: francoščina.

– za poljsko vlado B. Majczyna, agent,

– za Evropsko komisijo M. Van Hoof, B.-R. Killmann in D. Martin, agenti,

na podlagi sklepa, sprejetega po opredelitvi generalnega pravobranilca, da bo v zadevi razsojeno brez sklepnih predlogov,

izreka naslednjo

Sodbo

1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 11 Uredbe Sveta (EGS) št. 574/72 z dne 21. marca 1972 o določitvi postopka za izvajanje Uredbe (EGS) št. 1408/71 o uporabi sistemov socialne varnosti za zaposlene osebe, samozaposlene osebe in njihove družinske člane, ki se gibljejo v Skupnosti (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 1, str. 83), v različici, ki je bila spremenjena in posodobljena z Uredbo Sveta (ES) št. 118/97 z dne 2. decembra 1996 (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 3, str. 3), kakor je bila spremenjena z Uredbo Evropskega parlamenta in Sveta (ES) št. 647/2005 z dne 13. aprila 2005 (UL 2005, L 117, str. 1) (v nadaljevanju: Uredba št. 574/72), in člena 19 Uredbe (ES) št. 987/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. septembra 2009 o določitvi podrobnih pravil za izvajanje Uredbe (ES) št. 883/2004 o koordinaciji sistemov socialne varnosti (UL 2009, L 284, str. 1).

2 Ta predlog je bil vložen v okviru kazenskega postopka, uvedenega zoper družbe Bouygues travaux publics (v nadaljevanju: Bouygues), Elco construct Bucarest (v nadaljevanju: Elco) in Welbond armatures (v nadaljevanju: Welbond), zaradi zaposlovanja na črno in nezakonitega posojanja delovne sile.

Pravni okvir

Pravo Unije

Uredba št. 1408/71

3 Uredba Sveta (EGS) št. 1408/71 z dne 14. junija 1971 o uporabi sistemov socialne varnosti za zaposlene osebe in njihove družinske člane, ki se gibljejo v Skupnosti, v različici, ki je bila spremenjena in posodobljena z Uredbo št. 118/97, kakor je bila spremenjena z Uredbo Sveta (ES) št. 1606/98 z dne 29. junija 1998 (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 3, str. 308) (v nadaljevanju: Uredba št. 1408/71), je vsebovala naslov I, „Splošne določbe“, v katerem je člen 1, naslovljen „Opredelitve“, med drugim določal:

„V tej uredbi:

[…]

(j) ‚zakonodaja‘ pomeni vse zakone, predpise in druge določbe ter vse druge sedanje ali prihodnje izvedbene ukrepe vsake države članice, ki se nanašajo na področja socialne varnosti in sisteme socialne varnosti iz člena 4(1) in (2) ali na tiste posebne dajatve, za katere se ne plačujejo prispevki iz člena 4(2a).

[…]“

4 Pod istim naslovom je člen 4 Uredbe št. 1408/71, naslovljen „Stvarna veljavnost“, določal:

„1. Ta uredba se uporablja za vso zakonodajo v zvezi z naslednjimi področji socialne varnosti:

(a) dajatve za bolezen in materinstvo;

(b) invalidske dajatve, vključno s tistimi, ki so namenjene vzdrževanju ali izboljševanju možnosti pridobivanja zaslužka;

(c) dajatve za starost;

(d) dajatve za preživele osebe;

(e) dajatve za nesreče pri delu in poklicne bolezni;

(f) pomoči ob smrti;

(g) dajatve za brezposelnost;

(h) družinske dajatve.

2. Ta uredba se uporablja za vse splošne in posebne sisteme socialne varnosti, na podlagi plačevanja prispevkov ali brez njih, in za sisteme, ki se nanašajo na odgovornost delodajalca ali lastnika ladje za dajatve iz odstavka 1.

[…]“

5 Člena 13 in 14 te uredbe sta bila del njenega naslova II, „Določitev zakonodaje, ki se uporablja“.

6 Člen 13 navedene uredbe, naslovljen „Splošna pravila“, je določal:

„1. Ob upoštevanju členov 14c in 14f se za osebe, za katere velja ta uredba, uporablja zakonodaja samo ene države članice. Zakonodaja, ki se uporabi, se določi v skladu z določbami tega naslova.

2. V skladu s členi od 14 do 17:

(a) za osebo, zaposleno na ozemlju ene države članice, velja zakonodaja te države, tudi če stalno prebiva na ozemlju druge države članice ali če je registrirani sedež ali poslovna enota podjetja ali posameznika, ki osebo zaposluje, na ozemlju druge države članice;

[…]“

7 Člen 14 navedene uredbe, naslovljen „Posebna pravila za zaposlene osebe, ki niso mornarji in opravljajo plačano zaposlitev“, je določal:

„Člen 13(2)(a) se uporablja v skladu z naslednjimi izjemami in posebnostmi:

1. (a) Za osebo, zaposleno na ozemlju države članice v podjetju, kateremu običajno pripada, in ki jo to podjetje napoti na ozemlje druge države članice, da tam opravlja delo za to podjetje, še naprej velja zakonodaja prve države članice, če predvideno trajanje tega dela ne presega 12 mesecev in če oseba ni poslana da nadomesti drugo osebo, ki ji je potekla napotitev.

[…]

2. Za osebo, ki je običajno zaposlena na ozemlju dveh ali več držav članic, se veljavna zakonodaja določi na naslednji način:

[…]

(b) Za osebo, ki ni omenjena v (a), velja:

(i) zakonodaja države članice, v kateri stalno prebiva, če opravlja svojo dejavnost deloma na tem ozemlju ali če pripada več podjetjem ali več delodajalcem, ki imajo svoje registrirane sedeže ali poslovne enote na ozemlju različnih držav članic;

(ii) zakonodaja države članice, na ozemlju katere je statutarni sedež ali poslovna enota podjetja ali posameznika, pri katerem je zaposlena, če stalno ne prebiva na ozemlju nobene od držav članic, v kateri opravlja delo;

[…]“

Uredba št. 883/2004

8 Uredba št. 1408/71 je bila s 1. majem 2010 razveljavljena in nadomeščena z Uredbo (ES) št. 883/2004 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2004 o koordinaciji sistemov socialne varnosti (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 5, str. 72), ta pa je bila spremenjena z Uredbo (ES) št. 465/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. maja 2012 (UL 2012, L 149, str. 4) (v nadaljevanju: Uredba št. 883/2004).

9 Člen 1(j) in člen 4(1) Uredbe št. 1408/71 sta bila nadomeščena s členom 1(l) in členom 3(1) Uredbe št. 883/2004, katerih določbe so v bistvu enake.

10 Člen 13(2)(a) Uredbe št. 1408/71 je bil v bistvu nadomeščen s členom 11(3)(a) Uredbe št. 883/2004, ki določa, da „[v] skladu s členi 12 do 16 velja […] za osebo, ki opravlja dejavnost zaposlene ali samozaposlene osebe v državi članici zakonodaja te države članice“.

11 Člen 14, točka 1(a), Uredbe št. 1408/71 je bil v bistvu nadomeščen s členom 12(1) Uredbe št. 883/2004, ki določa, da „[z]a osebo, ki opravlja dejavnost zaposlene osebe v državi članici v imenu delodajalca, ki tam običajno opravlja svojo dejavnost in jo ta delodajalec napoti v drugo državo članico, da opravlja delo v imenu tega delodajalca, še naprej velja zakonodaja prve države članice, pod pogojem, da predvideno trajanje takega dela ne presega 24 mesecev in če ta oseba ni poslana, da nadomesti drugo napoteno osebo“.

12 Člen 14, točka 2(b), Uredbe št. 1408/71 je bil v bistvu nadomeščen s členom 13(1) Uredbe št. 883/2004, ki določa:

„Za osebo, ki običajno opravlja dejavnost zaposlene osebe v dveh ali več državah članicah, velja:

(a) zakonodaja države članice stalnega prebivališča, če ta oseba opravlja znaten del svoje dejavnosti v tej državi članici; ali

(b) če ta oseba ne opravlja znatnega dela svoje dejavnosti v državi članici stalnega prebivališča:

[…]“

Uredba št. 574/72

13 V naslovu III Uredbe št. 574/72, „Izvajanje določb Uredbe za določitev zakonodaje, ki se uporablja“, so bila med drugim določena podrobna pravila za uporabo členov 13 in 14 Uredbe št. 1408/71.

14 Natančneje, člen 11(1)(a) ter člen 12a, točki 2(a) in 4(a), Uredbe št. 574/72 sta določala, da morajo nosilci, ki jih imenuje pristojni organ države članice, zakonodaja katere ostane v uporabi, med drugim v primerih iz člena 14, točki 1(a) in 2(b), Uredbe št. 1408/71 izdati potrdilo (v nadaljevanju: potrdilo E 101) z izjavo, da za zaposleno osebo še naprej velja ta zakonodaja.

Uredba št. 987/2009

15 Uredba št. 574/72 je bila s 1. majem 2010 razveljavljena in nadomeščena z Uredbo št. 987/2009.

16 Člen 5(1) Uredbe št. 987/2009 določa:

„Dokumenti, ki jih izda nosilec države članice in ki potrjujejo položaj neke osebe za namene uporabe osnovne uredbe in izvedbene uredbe, ter dokazila, na podlagi katerih so izdani dokumenti, so za nosilce drugih držav članic sprejemljivi, dokler jih država članica, v kateri so bili ti dokumenti ali dokazila izdelani, ne umakne ali razglasi za neveljavne.“

17 Člen 19(2) Uredbe št. 987/2009, ki je deloma nadomestil člen 11(1)(a) in člen 12a, točki 2(a) in 4(a), Uredbe št. 574/72, določa, da „[p]ristojni nosilec države članice, katere zakonodaja se uporablja v skladu z določbo iz naslova II [Uredbe št. 883/2004], na zahtevo zadevne osebe ali delodajalca potrdi uporabo te zakonodaje ter po potrebi navede datum, do katerega se uporablja, in pod kakšnimi pogoji“. To se potrdi s potrdilom (v nadaljevanju: potrdilo A 1).

Francosko pravo

18 Člen L. 1221-10 code du travail (zakonik o delovnih razmerjih) je v različici, ki se uporablja za spor o glavni stvari, določal:

„Delavec se lahko zaposli le po poimenski prijavi, ki jo delodajalec opravi pri za to določenih ustanovah socialne varnosti.

Delodajalec to prijavo opravi v vseh krajih opravljanja dela, kjer so zaposleni delavci.“

19 Člen L. 8211-1 tega zakonika je določal:

„Nezakonito delo pomenijo pod pogoji, določenimi v tej knjigi, naslednje kršitve:

1. delo na črno;

[…]

3. nezakonito posojanje delovne sile;

[…]“

20 Člen L. 8221-1 navedenega zakonika je določal:

„Prepovedano je:

1. delo, ki se v celoti ali delno opravlja na črno, kakor je opredeljeno v členih L. 8221-3 in L. 8221-5 ter ki se opravlja pod pogoji, določenimi v teh členih;

2. oglaševanje s kakršnimi koli sredstvi, ki je namenjeno spodbujanju dela na črno ob popolnem poznavanju dejstev;

3. zavestno uporabljanje storitev oseb, ki delo opravljajo na črno, neposredno ali prek posrednika.“

21 Člen L. 8221-3 istega zakonika je določal:

„Kot delo na črno delo v obliki prikrivanja dejavnosti se obravnava pridobitno opravljanje dejavnosti proizvodnje, predelave, popravila ali ponujanja storitev oziroma opravljanje poslov s strani katere koli osebe, ki namerno ni izpolnila svojih obveznosti, tako da:

[…]

2. bodisi ni opravila prijav pri ustanovah socialne varnosti ali davčni upravi na podlagi veljavnih zakonskih predpisov. […];

[…]“

22 Člen L. 8221-5 zakonika o delovnih razmerjih je določal:

„Za zaposlovanje na črno gre, če delodajalec:

1. bodisi namenoma ni izpolnil formalnosti iz člena L. 1221-10, ki se nanaša na prijavo pred zaposlitvijo;

[…]

3. bodisi pri ustanovah za pobiranje prispevkov za socialno varnost ni opravil prijav v zvezi s plačami ali prispevki za socialno varnost, ki se odtegujejo od plač“.

23 V obdobju od 18. junija 2011 do 10. avgusta 2016 je zadnjenavedena določba določala:

„3. bodisi namerno ni izpolnil obveznosti prijave v zvezi s plačami ali prispevki za socialno varnost, ki se odtegujejo od plač, pri organih za pobiranje prispevkov za socialno varnost ali pri davčni upravi na podlagi zakonskih določb“.

Spor o glavni stvari in vprašanje za predhodno odločanje

24 Bouygues, družba s sedežem v Franciji, je po tem, ko so ji bila oddana javna naročila za gradnjo jedrskega reaktorja nove generacije, in sicer tlačnovodnega reaktorja, imenovanega „PWR“, v Flamanvillu (Francija), za izvedbo teh naročil skupaj z dvema drugima podjetjema ustanovila holding, ki je ta naročila prenesel gospodarskemu interesnemu združenju, ki ga med drugim sestavlja družba Welbond, ki ima tudi sedež v Franciji. To združenje je prav tako najelo podizvajalce, med njimi Elco, družbo s sedežem v Romuniji, ter Atlanco Ltd, družbo za začasno zaposlovanje s sedežem na Irskem, ki ima hčerinsko družbo na Cipru in pisarno na Poljskem.

25 Zoper družbe Bouygues, Welbond in Elco je bil po prijavi v zvezi s pogoji nastanitve tujih delavcev, s stavko poljskih začasnih delavcev zaradi neobstoja ali nezadostnosti socialnega zavarovanja v primeru nesreče in razkritja več kot sto neprijavljenih nesreč pri delu, ter po preiskavi, ki jo je izvedel Autorité de sûreté nucléaire (ASN) (organ za jedrsko varnost), nato pa še službe policije, sprožen kazenski pregon zaradi dejanj, ki naj bi se zgodila med drugim v obdobju od junija 2008 do oktobra 2012, pri čemer se je prvima dvema družbama očitalo zaposlovanje na črno in nezakonito posojanje delovne sile, tretji pa zaposlovanje na črno.

26 Cour d'appel de Caen (pritožbeno sodišče v Caenu, Francija) je s sodbo z dne 20. marca 2017 delno potrdilo sodbo, ki jo je 7. julija 2015 izdal kazenski senat Tribunal d'instance de Cherbourg (prvostopenjsko sodišče v Cherbourgu, Francija), in v zvezi z družbo Elco razsodilo, da je ta storila kaznivo dejanje zaposlovanja na črno, ker ni opravila poimenskih prijav pred zaposlitvijo delavcev ter prijav o plačah in socialnih prispevkih pri organih za pobiranje socialnih prispevkov. To sodišče je namreč menilo, da je družba Elco v Franciji opravljala običajno, trajno in neprekinjeno dejavnost, zaradi česar se ni mogla sklicevati na zakonodajo o napotitvi. V zvezi s tem je ugotovilo, da je družba Elco veliko večino zadevnih delavcev zaposlila zgolj zato, da bi jih poslala v Francijo, in to nekaj dni pred njihovim odhodom, poleg tega pa večina teh delavcev ni delala za to družbo ali pa je zanjo delala le kratek čas, da je dejavnost družbe Elco v Romuniji postala pomožna glede na njeno dejavnost v Franciji, da v Romuniji ni bilo zagotovljeno upravno vodenje zadevnih delavcev in da so nekatere napotitve trajale več kot 24 mesecev.

27 Kar zadeva družbi Bouygues in Welbond, je Cour d'appel de Caen (pritožbeno sodišče v Caenu) menilo, da sta ti družbi storili kaznivo dejanje zaposlovanja na črno, kar zadeva delavce, ki jih je posredovala družba Atlanco, in kaznivo dejanje nezakonitega posojanje delovne sile. V zvezi s tem je to sodišče najprej ugotovilo, da sta družbi Bouygues in Welbond prek ciprske hčerinske družbe družbe Atlanco in pisarne te hčerinske družbe na Poljskem zaposlili poljske začasne delavce s podpisom pogodbe, sestavljene v grščini, da bi jih dali na voljo francoskim družbam s posredovanjem dveh zaposlenih v navedeni hčerinski družbi iz Dublina (Irska), ki sta delala v Franciji. Dalje, navedeno sodišče je navedlo, da ta hčerinska družba v Franciji ni vpisana v sodni register in da nima nobene dejavnosti niti na Cipru niti na Poljskem. Nazadnje, isto sodišče je ugotovilo, da čeprav sta družbi Bouygues in Welbond od družbe Atlanco res zahtevali dokumente v zvezi s poljskimi začasnimi delavci, ki so bili na lokaciji Flamanville, zlasti potrdila E 101 in A 1, sta ti še naprej zaposlovali te delavce, ne da bi prejeli vse te dokumente.

28 Družbe Bouygues, Elco in Welbond so pri Cour de cassation (kasacijsko sodišče, Francija) vložile pritožbo zoper sodbo Cour d'appel de Caen (pritožbeno sodišče v Caenu) z dne 20. marca 2017, pri čemer so med drugim trdile, da to sodišče ni upoštevalo učinkov potrdil E 101 in A 1, izdanih zadevnim delavcem.

29 Po navedbah predložitvenega sodišča iz sodb z dne 27. aprila 2018, A-Rosa Flussschiff (C-620/15, EU:C:2017:63), in z dne 6. februarja 2018, Altun in drugi (C-359/16, EU:C:2018:63), izhaja, da lahko nacionalno sodišče, kadar mu je v obravnavo predložena zadeva v zvezi s kazenskim pregonom zaradi zaposlovanja na črno, ker pri ustanovah socialne varnosti niso bile oddane prijave, in obdolžena oseba v zvezi z zadevnimi delavci predloži potrdila E 101, zdaj A1, izdana v skladu s členom 14, točka 2(a), Uredbe št. 1408/71, navedena potrdila po kontradiktorni razpravi zavrne le, če – na podlagi preizkusa konkretnih elementov, zbranih v okviru sodne preiskave, ki je omogočila ugotovitev, da so bila navedena potrdila pridobljena ali so se uveljavljala na goljufiv način in da nosilec izdajatelj teh elementov ni upošteval v razumnem roku – ugotovi goljufijo, katere objektivni element je dejstvo, da pogoji iz upoštevne določbe niso izpolnjeni, subjektivni element pa je namen obdolžene osebe, da se izogne pogojem za izdajo teh istih potrdil, da bi pridobila s tem povezano prednost.

30 Vendar navedeno sodišče poudarja, da je bil pregon zoper delodajalce v obravnavani zadevi sprožen zaradi zaposlovanja na črno, ne le ker ti niso opravili prijav v zvezi s plačami in prispevki pri organih za pobiranje prispevkov, ampak tudi poimenskih prijav pred zaposlitvijo delavcev, zlasti na podlagi členov L. 8221-3 in L. 8221-5 zakonika o delovnih razmerjih, medtem ko je bil pregon zoper dve družbi, Bouygues in Welbond, sprožen zaradi zaposlovanja na črno delavcev, ki jih je zaposlila družba, ki se ji očita kršitev istih obveznosti, zlasti na podlagi člena L. 8221-1 tega zakonika.

31 Po mnenju predložitvenega sodišča se torej postavlja vprašanje, ali učinki, ki jih imata potrdili E 101 in A1, izdani na podlagi člena 14, točka 1(a) in točka 2(b), Uredbe št. 1408/71 oziroma na podlagi člena 13(1) Uredbe št. 883/2004, kar zadeva določitev zakonodaje, ki se uporablja za sistem socialne varnosti in prijave delodajalca pri ustanovah za socialno varnost, zajemajo tudi določitev zakonodaje,

ki se uporablja v zvezi z delovnim pravom in obveznostmi, naloženimi delodajalcu, kot izhajajo iz uporabe delovnega prava države, v kateri delavci, na katere se nanašajo ta potrdila, opravljajo delo, še zlasti v zvezi s prijavami, ki jih mora delodajalec opraviti pred zaposlitvijo teh delavcev.

32 Cour de cassation (kasacijsko sodišče) je v teh okoliščinah prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje:

„Ali je treba člen 11 Uredbe [št. 574/72] in člen 19 Uredbe [št. 987/2009] razlagati tako, da potrdilo E 101, ki ga izda nosilec, ki ga imenuje pristojni organ države članice v skladu s členom 14, [točka] 1 in [točka] 2(b), Uredbe […] št. 1408/71 […], ali [potrdilo] A 1, izdano v skladu s členom 13(1) Uredbe št. 883/2004, sodišča države članice, v kateri se delo opravlja, zavezuje pri določitvi zakonodaje, ki se uporablja, ne le v zvezi s sistemom socialne varnosti, ampak tudi v zvezi z delovnim pravom, kadar ta zakonodaja opredeljuje obveznosti delodajalcev in pravice delavcev, tako da lahko po kontradiktorni razpravi navedena potrdila zavrnejo le, če – na podlagi preizkusa konkretnih elementov, zbranih v okviru sodne preiskave, ki je omogočila ugotovitev, da so bila navedena potrdila pridobljena ali so se uveljavljala na goljufiv način in da nosilec izdajatelj teh elementov ni upošteval v razumnem roku – ugotovijo goljufijo, sestavljeno iz objektivnega elementa, to je dejstva, da niso izpolnjeni pogoji iz ene od zgoraj navedenih določb Uredbe [št. 574/72] oziroma Uredbe [št. 987/2009], ter subjektivnega elementa, to je namena obdolžene osebe, da za pridobitev prednosti, ki jo zagotavlja izdaja potrdila, zaobide pogoje njegove izdaje ali se jim izogne?“

Vprašanje za predhodno odločanje

33 Predložitveno sodišče s svojim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 11(1)(a) in člen 12a, točki 2(a) in 4(a), Uredbe št. 574/72 ter člen 19(2) Uredbe št. 987/2009 razlagati tako, da morajo potrdilo E 101, ki ga pristojni nosilec države članice na podlagi člena 14, točka 1(a), ali člena 14, točka 2(b), Uredbe št. 1408/71 izda delavcem, ki opravljajo delo na ozemlju druge države članice, in potrdilo A 1, ki ga ta nosilec takim delavcem izda na podlagi člena 12(1) ali člena 13(1) Uredbe št. 883/2004, sodišča te zadnjenavedene države članice upoštevati ne le na področju socialne varnosti, temveč tudi na področju delovnega prava.

34 Iz elementov, ki so na voljo Sodišču, je razvidno, da je to vprašanje postavljeno v okviru kazenskih pregonov, ki so bili med drugim uvedeni zaradi zaposlovanja na črno zoper delodajalce, ki so v obdobju od leta 2008 do leta 2012 na francoskem ozemlju uporabljali delavce, na katere so se nanašala potrdila E 101 ali A 1, ki so bila izdana na podlagi napotitve delavcev ali opravljanja dela v več državah članicah, ne da bi ti delodajalci pri pristojnih francoskih organih opravili prijavo pred zaposlitvijo, ki jo nalaga zakonik o delovnih razmerjih.

35 Predložitveno sodišče se tako sprašuje o vplivu teh potrdil na tako obveznost predhodne prijave in torej o vplivu navedenih potrdil na uporabo zakonodaje države članice gostiteljice na področju delovnega prava za zadevne delavce, pri čemer to vprašanje temelji na predpostavki, da so ta potrdila veljavna.

36 Najprej je treba ugotoviti, da sta bili uredbi št. 1408/71 in št. 574/72 s 1. majem 2010 nadomeščeni z Uredbo št. 883/2004 oziroma z Uredbo št. 987/2009, zato je predložitveno sodišče pravilno ugotovilo, da se v postopku v glavni stvari uporabljajo vse te uredbe. Poleg tega se je potrdilo E 101, določeno z Uredbo št. 574/72, uporabljalo pred potrdilom A 1, določenim z Uredbo št. 987/2009, določbe o izdaji potrdila E 101, in sicer člen 11(1)(a) ter člen 12a, točki 2(a) in 4(a), Uredbe št. 574/72 pa so bile deloma nadomeščene s členom 19(2) Uredbe št. 987/2009, ki določa izdajo potrdila A 1. Poleg tega sta bili točki 1(a) in 2(b) člena 14 Uredbe št. 1408/71 nadomeščeni s členom 12(1) oziroma s členom 13(1) Uredbe št. 883/2004.

37 Opozoriti je treba, da je v skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča namen potrdil E 101 in A 1 kot tudi materialnopravne ureditve iz člena 14, točka 1(a) in točka 2(b), Uredbe št. 1408/71 ter člena 12(1) in člena 13(1) Uredbe št. 883/2004 olajšati prosto gibanje delavcev in svobodo opravljanja storitev (glej v tem smislu sodbo z dne 6. februarja 2018, Altun in drugi, C-359/16, EU:C:2018:63, točka 35 in navedena sodna praksa).

38 Ti potrdili ustrezata standardnemu obrazcu, ki ga – odvisno od primera – na podlagi naslova III Uredbe št. 574/72 ali naslova II Uredbe št. 987/2009 izda nosilec, ki ga je imenoval pristojni organ države članice, katere zakonodaja na področju socialne varnosti se uporablja, da „potrdi“, kot določajo med drugim člen 11(1)(a) in člen 12a, točki 2(a) in 4(a), Uredbe št. 574/72 ter člen 19(2) Uredbe št. 987/2009, da se za delavce, ki so v enem od položajev, navedenih v nekaterih določbah naslova II uredb št. 1408/71 in 987/2009, uporablja zakonodaja te države članice (glej v tem smislu sodbo z dne 9. septembra 2015, X in van Dijk, C-72/14 in C-197/14, EU:C:2015:564, točka 38).

39 Ob tem ti potrdili zaradi načela, da morajo biti delavci vključeni v samo en sistem socialne varnosti, neizogibno pomenita, da ni mogoče uporabiti sistema socialne varnosti drugih držav članic (glej v tem smislu sodbo z dne 6. februarja 2018, Altun in drugi, C-359/16, EU:C:2018:63, točka 36 in navedena sodna praksa).

40 V skladu z načelom lojalnega sodelovanja iz člena 4(3) PEU, ki vključuje tudi načelo medsebojnega zaupanja, sta – ker se s potrdiloma E 101 in A 1 ustvarja domneva pravilnosti vključitve zadevnega delavca v sistem socialne varnosti države članice, katere pristojni nosilec je izdal ti potrdili – ti potrdili načeloma zavezujoči za pristojnega nosilca in sodišča države članice, v kateri ta delavec opravlja delo (glej v tem smislu sodbi z dne 6. februarja 2018, Altun in drugi, C-359/16, EU:C:2018:63, točke od 37 do 40, ter z dne 6. septembra 2018, Alpenrind in drugi, C-527/16, EU:C:2018:669, točka 47).

41 Torej, dokler ti potrdili nista preklicani ali razglašeni za neveljavni, mora pristojni nosilec države članice, v kateri delavec opravlja delo, upoštevati dejstvo, da za tega delavca že velja zakonodaja socialne varnosti države članice, katere pristojni nosilec je izdal ti potrdili, in posledično ta nosilec za zadevnega delavca ne more določiti svojega sistema socialne varnosti (glej v tem smislu sodbo z dne 6. februarja 2018, Altun in drugi, C-359/16, EU:C:2018:63, točka 41 in navedena sodna praksa).

42 V skladu s sodno prakso Sodišča to velja tudi, če se ugotovi, da pogoji za dejavnost zadevnega delavca očitno ne spadajo na stvarno področje uporabe naslova II uredb št. 1408/71 in št. 883/2004 (glej v tem smislu sodbo z dne 27. aprila 2017, A-Rosa Flussschiff, C-620/15, EU:C:2017:309, točka 61).

43 Kot pravilno poudarja predložitveno sodišče, lahko sodišče države članice gostiteljice potrdila E 101 zavrne le, če sta izpolnjena dva kumulativna pogoja, in sicer, prvič, da je nosilec, ki je izdal ta potrdila, pri katerem je pristojni nosilec te države članice nemudoma vložil zahtevo za ponovno preučitev utemeljenosti izdaje navedenih potrdil, zavrnil tako ponovno preučitev ob upoštevanju elementov, ki mu jih je predložil zadevni nosilec, in ni v razumnem roku zavzel stališča o tem, po potrebi tako, da bi ta potrdila razveljavil ali jih preklical, ter drugič, da ti elementi temu sodišču omogočajo, da ugotovi, da so bila zadevna potrdila pridobljena ali uveljavljana z goljufijo (sodba z dne 2. aprila 2020, CRPNPAC in Vueling Airlines, C-370/17 in C-37/18, EU:C:2020:260, točka 78).

44 Iz tega pa izhaja, da imata potrdili E 101 in A 1 sicer zavezujoče učinke, vendar sta omejeni le na obveznosti, ki izhajajo iz nacionalnih zakonodaj s področja socialne varnosti, na katere se nanašata uredbi št. 1408/71 in št. 883/2004 (glej v tem smislu sodbi z dne 4. oktobra 1991, De Paep, C-196/90, EU:C:1991:381, točka 12, in z dne 9. septembra 2015, X in van Dijk, C-72/14 in C-197/14, EU:C:2015:564, točka 39).

45 V zvezi s tem je treba opozoriti, da se v skladu s členom 1(j) Uredbe št. 1408/71 in členom 1(l) Uredbe št. 883/2004 pojem „zakonodaja“ za namene uporabe teh uredb nanaša na pravo držav članic v zvezi s področji in sistemi socialne varnosti, ki so našteti v členu 4(1) in (2) Uredbe št. 1408/71 oziroma v členu 3(1) Uredbe št. 883/2004.

46 Poleg tega iz sodne prakse Sodišča izhaja, da je odločilni element za uporabo teh uredb neposredna in dovolj upoštevna povezava, ki jo mora imeti določena dajatev z nacionalnimi zakonodajami, ki urejajo ta področja in sisteme socialne varnosti (glej v tem smislu sodbi z dne 26. februarja 2015, de Ruyter, C-623/13, EU:C:2015:123, točka 23, in z dne 23. januarja 2019, Zyla, C-272/17, EU:C:2019:49, točka 30).

47 Iz tega sledi, da potrdili E 101 in A 1, ki ju izda pristojni nosilec države članice, zavezujeta pristojnega nosilca in sodišča države članice gostiteljice le v delu, v katerem potrjujeta, da za zadevnega delavca na področju socialne varnosti velja zakonodaja prve države članice glede dodelitve dajatev, ki so neposredno povezane z enim od področij in enim od sistemov, naštetih v členu 4(1) in (2) Uredbe št. 1408/71 ter členu 3(1) Uredbe št. 883/2004.

48 Ti potrdili torej nimata zavezujočega učinka glede obveznosti, ki jih nacionalno pravo nalaga na področjih, ki ne spadajo v socialno varnost v smislu teh uredb, kot so med drugim obveznosti v zvezi z delovnim razmerjem med delodajalci in delavci, zlasti v zvezi s pogoji za zaposlitev in delovnimi pogoji teh delavcev (glej v tem smislu sodbo z dne 4. oktobra 1991, De Paep, C-196/90, EU:C:1991:381, točka 13).

49 Glede narave in pomena prijave pred zaposlitvijo, določene z zakonikom o delovnih razmerjih, katere izpolnitev, ki jo zahtevajo francoski organi, je v osredju spora o glavni stvari, je treba poudariti, da je po navedbah vlagateljic kasacijske pritožbe v postopku v glavni stvari namen te prijave – čeprav je formalno določena z navedenim zakonikom – preveriti, ali je delavec prijavljen v eno ali drugo področje sistema socialne varnosti, in torej zagotoviti, da se v Franciji plačajo prispevki za socialno varnost. Navedeno prijavo naj bi namreč moral delodajalec opraviti pri nosilcih socialne varnosti in ti organi naj bi zato lahko preverili spoštovanje nacionalnih predpisov s področja socialne varnosti za boj proti neprijavljenemu delu.

50 Vendar francoska vlada pojasnjuje, da je prijava pred zaposlitvijo ukrep upravne poenostavitve, ki delodajalcu omogoča, da z enim samim opravilom hkrati izpolni več formalnosti, med katerimi se nekatere sicer nanašajo na socialno varnost, vendar nikakor ne zajemajo vključitve v francoski sistem socialne varnosti. Ta prijava naj bi s tem, da pristojnim organom posreduje vse koristne informacije v zvezi s prihodnjim pogodbenim razmerjem med delodajalcem in zadevnim delavcem, med drugim omogočala zagotovitev spoštovanja pogojev zaposlitve in delovnih pogojev, ki jih določajo nacionalni predpisi s področja delovnega prava, kadar delavec, kot v postopku v glavni stvari, ni napoten v smislu teh pravil, ampak je zaposlen v Franciji. Tako naj se ta spor ne bi nanašal na plačilo prispevkov za socialno varnost v tej državi članici, ampak na to, ali so vlagateljice kasacijske pritožbe v postopku v glavni stvari spoštovale vsa pravila francoskega delovnega prava.

51 Spomniti je namreč treba, da člen 267 PDEU Sodišču ne daje pristojnosti, da uporabi pravila Unije v določenem primeru, ampak le, da se izreče o razlagi Pogodb in aktov, ki jih sprejmejo institucije Unije (glej zlasti sodbo z dne 19. novembra 2019, A. K. in drugi (Neodvisnost disciplinskega senata vrhovnega sodišča), C-585/18, C-624/18 in C-625/18, EU:C:2019:982, točka 132 in navedena sodna praksa).

52 Ni torej naloga Sodišča, da ugotovi dejstva, ki so pripeljala do spora o glavni stvari, in da iz tega izpelje posledice za odločbo, ki jo mora izdati predložitveno sodišče, niti da razlaga določbe zadevnih nacionalnih zakonov in drugih predpisov (glej v tem smislu sodbo z dne 16. oktobra 2019, Glencore Agriculture Hungary, C-189/18, EU:C:2019:861, točki 30 in 31).

53 Naloga predložitvenega sodišča je torej, da odloči, ali je edini namen obveznosti prijave pred zaposlitvijo, ki jo določa zakonik o delovnih razmerjih, zagotoviti vključitev zadevnih delavcev v eno ali drugo področje sistema socialne varnosti in s tem zagotoviti zgolj spoštovanje zakonodaje na tem področju, pri čemer bi potrdili E 101 in A 1, ki jih izda nosilec izdajatelj, načeloma nasprotovali taki obveznosti, ali pa je ta obveznost – vsaj deloma – namenjena tudi zagotavljanju učinkovitosti nadzora, ki ga izvajajo pristojni nacionalni organi, da bi zagotovili spoštovanje pogojev zaposlitve in delovnih pogojev, ki jih nalaga delovno pravo, pri čemer naj v takem primeru ti potrdili ne bi imeli nobenega vpliva na navedeno obveznost, ob upoštevanju dejstva, da ta obveznost v nobenem primeru ne povzroči vključitve zadevnih delavcev v eno ali drugo področje sistema socialne varnosti.

54 Glede na vse zgornje preudarke je treba na postavljeno vprašanje odgovoriti, da je treba člen 11(1)(a) in člen 12a, točki 2(a) in 4(a), Uredbe št. 574/72 ter člen 19(2) Uredbe št. 987/2009 razlagati tako, da potrdilo E 101, ki ga pristojni nosilec države članice na podlagi člena 14, točka 1(a), ali člena 14, točka 2(b), Uredbe št. 1408/71 izda delavcem, ki opravljajo delo na ozemlju druge države članice, in potrdilo A 1, ki ga ta nosilec takim delavcem izda na podlagi člena 12(1) ali člena 13(1) Uredbe št. 883/2004, sodišča zadnjenavedene države članice zavezujeta le na področju socialne varnosti.

Stroški

55 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (peti senat) razsodilo:

Člen 11(1)(a) in člen 12a, točki 2(a) in 4(a), Uredbe Sveta (EGS) št. 574/72 z dne 21. marca 1972 o določitvi postopka za izvajanje Uredbe (EGS) št. 1408/71 o uporabi sistemov socialne varnosti za zaposlene osebe, samozaposlene osebe in njihove družinske člane, ki se gibljejo v Skupnosti, v različici, ki je bila spremenjena in posodobljena z Uredbo Sveta (ES) št. 118/97 z dne 2. decembra 1996, kakor je bila spremenjena z Uredbo Evropskega parlamenta in Sveta (ES) št. 647/2005 z dne 13. aprila 2005, ter člen 19(2) Uredbe (ES) št. 987/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. septembra 2009 o določitvi podrobnih pravil za izvajanje Uredbe (ES) št. 883/2004 o koordinaciji sistemov socialne varnosti je treba razlagati tako, da potrdilo E 101, ki ga pristojni nosilec države članice na podlagi člena 14, točka 1(a), ali člena 14, točka 2(b), Uredbe Sveta (EGS) št. 1408/71 z dne 14. junija 1971 o uporabi sistemov socialne varnosti za zaposlene osebe in njihove družinske člane, ki se gibljejo v Skupnosti, v različici, ki je bila spremenjena in posodobljena z Uredbo št. 118/97, kakor je bila spremenjena z Uredbo Sveta (ES) št. 1606/98 z dne 29. junija 1998, izda delavcem, ki opravljajo delo na ozemlju druge države članice, in potrdilo A 1, ki ga ta nosilec takim delavcem izda na podlagi člena 12(1) ali člena 13(1) Uredbe (ES) št. 883/2004 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2004 o koordinaciji sistemov socialne varnosti, kakor je bila spremenjena z Uredbo (ES) št. 465/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. maja 2012, sodišča zadnjenavedene države članice zavezujeta le na področju socialne varnosti.

Podpisi